

۱ ایلول
۱۹۲۶

تورک تاریخ انجمنی

اون آلتنجی سنه
نومرو ۱۷ (۹۴)

مجموعه سی

تنظیماتدن سوکرا تورکیده معارف تشکیلاتی

(۱۲۶۷ - ۱۲۸۷)

[لطفی تاریخک غبر مطبوع جلدلرندن]

۱۲۶۷ سنهسی

تشکیل انجمن دانش

معارف عمومی مجلسی شعبهسی اولوق اوزره دارالسلطنة السنیهده آیده بره ولدی -
الاقتضا اون بشر کونده برکره انعقاد ایتک اوزره (انجمن دانش) نامیه فوق العاده
بر مجلس معارف مجلس تشکیل اولندی بو مجلسک اعضای داخلیهسی قرق عدده
منحصر اولوب خارجی اعضاسی محدود دکل ایدی وظیفهسی تربیه عمومی و ازاله
جهل تبعهیی مؤدی کتب و رسائل و اوراق مطبوعه تک سهل الافاده لسان ساده
ایله تألیف و ترجمه و نشری مثللو اسباب تسهیلیدن عبارت ایدی سا غره شعبان ۱۲۴۹
نمره لو تقویم وقایعهده مجلس مذکوره دائر نشر اولنان مقدمه شایان مطالعه آثار ادبیه
عثمانیه دندر مجلسک نظامنامه داخلی او تقویمده مندر جدر

بروجه محرر انجمن دانشک نظامات و اعضاسی تنظیم و ترتیب اولنمش اولدیغندن
رمضان شریفک اون طقوزنجی کونی جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرت تلیرینک
تربیه شریفه لری جوارنده واقع والده سلطان مکتبنده کشادی حقدده شرف صدور
بیوریلان اراده سینه موجبنجه یوم مذکورده اورایه تشریف شاهانه وقوعیه
ارکان دولت و مأمورین بنام حاضر اولدینی حالده مجلس مذکور اصول مقبوله
و طرز ممدوح اوزره حضور شاهانهده کشاد اولندی حین کشادنده مجلس مذکورک
ناظمی و رئیس معارف انیسی اولان صدراعظم مصطفی رشید پاشا طرفندن بالبداهه
ایان اولنان نطق بلیغ حصار مستمعینی مجبور کال تحسین ایلشدر نطق مذکوری
متعاقب اولجه قلمه آلنان نطق مرتب دخی او قوندی و دعوات موقیت شاهانه تکرار
قلنه رق عودت اولندی

تشکیل نظارت معارف عمومی

علوم و معارفك كسب ترقی و تكثیری اسبابك استحصالی صره سنده معارف عمومی مصالحك بروجه مطلوب رؤیت و تسویه سی ضمنتده بر نظارت معنی بها تشکیل اولندی

معارف و علوم نظارتی من القدییم مقام فتوانك وظیفه شرعی سی اولدیغندن تشکیل یکی دكلدر بلکه مقام فتوادن فك ایله دیگره احاله دیمكدر او زمان مقام فتواده بولونان ذاتك سكوته موافقت ایلمی انظار عمومی و اجانبه قارشی او وقته قدر دولت علیه عثمانیه ده معارف و علوم ایچون اداره و نظارت بولونماش اعتقادیه ابتدای طلوع آفتاب سلطنت سینه دنبرو علوم و معارفك ترویج و تعمیمی امرنده بیكگرجه اثار علمییه وضع و تأسیسنه موفق اولمش و شامراه شریعت و عدالتی اس حرکت اتحاد ایتمش اولان دولت علیه عثمانیه در .

معارف و علومدن مرام علوم شرعییه و نقلیه ایسه بو علوم و معارف ممالك اسلامییه نك شهور و قصباننده كائن مدارس موجوده ده تحصیل اولنمقده در میلیونلرجه افراد اسلامییه نك شرایط دینییه ولدنییه و احكام دنیوییه سی هپ او مدارس علمییه محصولدر شیمدیله قدر تعلیم و تعلم اولونان و آلدن آله تداول ایدن نیجه بیكگرجه كتب و رسائل مذکور مدرسه لردن حاصل اولمشدر فقط مقتضیات زمانیه یه كوره تحصیلی فرض كفایه منزله سنده اولان صنایع و فنون تجارییه و وسامیه كبی فنون نافع و علوم جدیده عقلیه یی تحصیل ایله تکمیل تزیینات ذاتیه و اداره امور ملكیه نك موقوف علییه اولان سالف الذکر فنون غربیه نك مدارس موجوده ده تعلیمی ازبر كلفت ایله حصول بولور و بو وسیله ایله جهالت مفرطه و تعصبات بارده رفته رفته ازالمش اولور ایدی) بو نظارته تنظیمات مجلسی اعضاسندن و معارف عالییه اصحابندن مصرلی سامی پاشا تعیین قلندی

(مشاورالیه دخی مدارس موجوده علملریله تزیین ایتمش طاقدندر چونكه كندیسی دكل ایسه البته خواجه سی ویا خواجه نك خواجه سی مدارس مذکورده دن نشئت ایتمشدر

بو مناسبتله مكاتب عمومییه نظارتی معارف عمومییه نظارتی مستشارلغه تحویل ایله ناظری بولونان خیراه افندییه مستشارلق عنوانی ویریلدی

تقويم و قايمة دائر ارادة سنه

هر دولتك رسمى بر غزتهسى اوله رق هر كس انده كوريلان حوادر صحبجه اوزرينه تصحيح افكار و تطبيق حركت ايمكده و تقويم و قايمة دخى دولت عليه نك رسمى غزتهسى طائلقده اولدنى جيهته بر وقتدنبرو توجهات رسميه و خصوصات عاديهدن بشقه شى يازليبوب بر وقت معينه دخى جيقارلما ديقندن غزته مذكوره نك اعاده قدر و اعتبارى ضمننده باب على طرفندن اعلانى تنسيب اوله جق بعض مواد مهمه و نافع دخى و يريلهرك بوندن بويله وقت و زمانيله جيقاريلسنه اهتمام اولنمى خصوصيدر اشبو ارادة سنه اوزرينه احمد و فيق افندى ايله معارف ناظرى كمال پاشا و جودت افندى حضراتندن مركب تشكيل اولنان قوميسيونده و يريلان قرارى حاوى تنظيم اولنان مضبطه موجبنجه تقويم و طبعمخانه نظارتلرينك معارف نظارته الحاقيله تقويم و قايمة بهر هفته نشرى ايجون دائره معارفده تقويم او طهسى ناميله بر محل تخصيصى اقتضا ايدن محرر و مترجمرك مأمورنى طبع و تمثيل ايتد يريلهرك كتب و رسائلك مجدداً ياپيله جق تعرفه موجبنجه اهنونجه جيقارلمسى مثللو وسائل لازمه نك استحصالنه و بو حاله كوره آچيقده قالان قدامى رجا لدن تقويمخانه ناظرى ليب افندى نك قدم و سنه حرمة تصرف متصوردن متحصل مبلغك شهره اون بشريك غروشيله مشاراليهك تقاعد ايدلسنه و تقويمخانه ايله مطبعمه نك مجدداً اصلاحيله ايجاب حالك اجراسنه قرار و يرلمشدر .

۱۲۷۸ سنهسى

تشكيل جمعيت طبيه

فن طبابت عرب و يونان حكماسى طرفندن وضع و تأسيس اولنمشيكن مرور زمان ايله عرب و يونان اسانلرى اوزرينه مؤسس اولان علوم حكيمه نك رواجنه خلل كلهرك السنه غربييه نقل ايله مش اولقله طب قديمك ظن اولندىنى كجى واخى اولمادىنى اكلاشلمق ايجون طبابت جديدده ماهر و طبابت قديمه نك استخراجنه مقتدر اطبا دن مركب بر جمعيت طبيه تنظيمات مجلس قراريله اراده بيورلدى .

تبدیل نظارت معارف و سایرہ

حرم ہایون مصارفات ناظری بولنان معارفندان زماندن کال افتدی اوتوزبیک
غروش معاش ورتبہ بالا ایله معارف ناظری اولدی محلی ینہ اهلنی بولدی ناظر
سابق مصرلی سامی پاشایہ قریحہ شاهانہ‌دن اون بشیک غروش معزولیت معاشی
تخصیص قلندی .

۱۲۷۹ سنہ سی

او ائنادہ درسعادتده صنایع مکتبی تشکیلی ضمنتده یاپیلان قومیسونہ تجارت
ناظری ادهم پاشا ایله درویش پاشا و ارمنی ملتندن اغاطون و سائر ارباب وقوف
مأمور اولدیله نہ یابدیلر نہ ایشلدیلر معلوم اولمادی .

۱۲۸۰ سنہ سی

جمعیت تدریسیہ

تکثیر اسباب علوم و معارف نیت خیریہ سیلہ هر طرفده مکاتب و مدارس انشا
و کشادینہ سعی و اقدام اولندیغی صرہده بعض اصحاب حیت و معلوماتدن مرکب برانجمن
علمی تشکیلیله ارباب خواہش و استعدادی مجاناً او قودوب یازدرتی و تاریخ و جغرافیا
و حساب مثلولوزومی اولان فنلری اوکرتک اوزرہ درسعادتده اوروجیلر جوارنده
برمکتب کشاد اولندی او ائنادہ دارالفنونده دخی عموم ایچون حکمت طبیعہ و هندسہ یه
دائر بعض درسلر آچیلہرق ارباب استعدادہ تسہیلات تحصیلہ ارانہ قلندی .

نقل تقویم و مطبعہ عامرہ بسرای جدید

مقدملری استانبولده مطبوعات عثمانیہ ایچون ایکی دائرہ و ارایدی بونلرک بریسنه
(دارالطباعة العامرہ) دیگرینہ (تقویمخانہ) دینیلور ایدی موقعلری باب سرعکرینک
آرقہ جهنتده قیودان ابراہیم پاشا جامعشریفک ایکی جانبده ایدیلر مطبعہ عامرہ
جنتمکان سلطان سلیم ثالث زماننده اسکدارده تأسیس اولنمشیدی اولوقت خطاط
مشهور حافظ عثمان رسی و عرب اوغلی مهندس برارمنی اعمالیلہ چلیکدن احداث
اولنان انا قالبردن آلمان باقرلر ایله الحالہ‌ده استعمال اولنان باصمہ حرفلرله اسکدارده

برجوق آثار مؤلفہ طبع و تمثیل اولندی مؤخرأ فردوس اشیان سلطان محمود خان ثانی زمانندہ وقعہ خیریدن مقدم بالادہ مذکور جامع شریف اتصالندہ قبودان پاشا حامی نامیلہ معروف حمام مسدود مطبعہ ہیئتہ قونیلارق اسکدار مطبعہ سی ادواتی اورایہ نقل ایلہ (دارالطباعة العامره) اتخاذا قلندی بمدبیک ایکی یوز قر قیدی تاریخندہ وقعہ نویس اسعد افندی مرحومک نظارت و معرفتیلہ مجدداً احداث اولنان تقویم غزته سیچون جامع مذکورک یانندہ گوشہ باشندہ قبوجی باشیلردن مشهور موسی اغانک قوناعی جانب میردن بشیوز کیسه نیہ بالمبایعہ (تقویمخانه) اتخاذا و نظارتی بروجه محرر اسعد افندی یه احاله اولندی ایشتہ اولوقندن اشبوسکسان سنہ سنہ قدر شوایکی دائرہ ده نیجه بیکلرجه کتب و رسائل و سائر اوراق طبیعیلہ تکثیر و تسهیل اسباب معارف همت اولتمشیدی انتشار معارف و علومک اسباب مهمه سی اولان تکثیر کتب و رسائل و خصوصیلہ دوائر رسمیده صرف و استعمال اولنان دفاتر و اوراق رسمیه و قوام نقدیه نک کون بکون احتیاجات زمانیه یه کوره تکثیر انواع و اعدادی هر برلوازیلہ برابر بر بیوجک مطبعه نک وجودندن لابد اولدیغنی تعیین ایلدی بوجهتله باب هایون داخلندہ محترق اسکی مالیه دائرہ سنک ارفاسندہ قتی وافر مصرفلرله بنا وانشا و دروننه واپور ماکنه سی و متعدد پرسر و آلات و ادوات متعددہ وضعیلہ تاآمام طور مقده بولنان قواتم نقدیه فابریقه سنک هیئت حاضرہ سی امر طباعت ایچون مناسب اولدیغنی اکلانشلسیلہ مطبعه عتیقه ایله تقویمخانه نک آلات و ادوات موجوده سی مأمورلریله برابر ذکر اولنان فابریقه یه نقل و ابطال و نواقصی لکمال اولندرق اوآنه قدر استانبولده مثلی کورلمدک صورتده غایت منتظم و هر برلوازی ماکمل بر طباعت فابریقه سی کشاد اولندی بوکا معارف ناظری بولونان ادہم پاشا فوق الغایه همت ایلدی یوم کشادندہ صدر وقت قواد پاشا ایله احکام عدلیه رئیس کامل پاشا و سائر بعض ارکان مأمورین دولت دعوتله حضار موجوده حضورلرندہ کتب و اوراق لازمه نک طبع و تمثیلی ایچون دستکاهلرک مجموعی واپور قوتیلہ اعماله بدأ ایتدیلر و دستکاهلرک بریسندہ محرر فقیرک اشبو :

خدا نختندہ دائم ایلدون عبدالعزیزخان
بودارالطبی اول خانان ذیشان ایلدی تأسیس
اوشاهک همتی نشر علومه اولده مصروف
علوم صنعتہ قالدی اهالی صنفنی تأسیس

قطعه بدیهه سی منطبع اولور ایدی بو قطعه نك ورقه مطبوعه لرندن برودانه سی اثنای سیر و تماشاده مطبعه مأموری یدیه ذوات حاضره یه اعطا اولمشدر فابریقه نك هر جهته مکملتیله برابر حسن انتظامی و ناظر مشارالیهک سعی و همتله مأمور لرینک غیرتی حضار موجوده طرفندن وهین تحسین اوله رق عودت اولندی اداره سنه تقویم و قایع مقابله جیسی معیت فقیرانمده بولنان مدرسیندن منجم ثانی طاهر افندی مأمور اولدی اسکی مطبعه دائره سی معارف نظارتی اداره سنه و یریله رک مکتب اتخاذ اولندی و قویمخانه قوناغی طرف میریدن مصرلی مصطفی فاضل پاشایه ساتلادی عبدالفقیر اولوقت رتبه ناله اصحابندن تقویم و قایع محررالکیله مطبعه عامره سر مصححی ایدم طاهر افندینک رقابت و وسعایتی تاثیریه مشارالیه ادهم پاشانک حسن توجهندن مهجور اولمشیدم مشارالیهک همتیه طاهر افندی صکره لری رتبه و مأموریتجه پک چوق ترقیاته مظهر و مدت مدیده معارف مجلس ریاستی و اوقاف مفتشکی و منجم باشلیق کبی مأموریتله نائل و بوسایه ده گروه صدور و هیئت اعیانه داخل اولدی ادهم پاشا ایله ارملری بوزیله رق دائما مذمتنده بولنوردی

معارف

مکاتب موجوده نك اصول تعلیمی و تدریسیه جه محتاج اولدینی اصلاحات اکمال ایدلمکده ایسه ده بونلرک مقسم و مرجعی مجلس معارف اولدیفندن هر صنف تبعه سلطنت سنیه اطفالنک تعلیملرینه مخصوص اولان مکاتبک تسویه مصالحی مجلس مذکور ایله معارف مختلطه مجلسنک وظایفلرندن اولدینی حالدیه بو مختلط مجلسک صورت منتظمه ده تجمع ایده مه سی جهتیه بونک لغویله بری مکاتب مسلمه دیکری مکاتب و شدیه و عالیه نامیله ایکی قومیسون اوزرینه مجدداً بر معارف عمومیه هیئت تشکیل اولندی مجلس معارف بر هیئت اعتبار اولنوب ریاستی معارف عمومیه نظارتیه حواله ایله فرائض دینییه مخصوص اولان مکاتب مسلمه صبیان اداره سیله کتب شرعیه تدقیقانه مأمور اولاجق هیئتک باشقه و عمومیه عائد اصول تحصیلیه یه باقاجق هیئتک آیرو اولارق ایکی دائره یه تقسیم ایله برینه (دائرة مکاتب مخصوصه) دیکرینه (دائرة مکاتب عمومیه) دینیله رک اعضاسندن برینسک بودائرله و کالت ایلسنه اراده بویوریلارق ایجابلری اجرا قلندی

احداث نظارت مطبوعات و سائرہ

تقوم وقایع محرر کی عہدہ فقیرانہ مدہ قالمق اوزرہ مجلس معارف اعضا لانی انضامی ورتبہ اولی صنف ثانیسی ویدی بیک بشیوز غروش شہریہ معاش ایله مجدداً تشکیل اولنان مطبوعات نظارتہ قریحہ شاہانہ دن مأموریتم اجرا بویورولدی او وقتہ قدر مطبعہ عامرہ ایله تقویمخانہ ادا بدن واصحاب رتبہ و حیثیتدن بر ذاتک نظارتیہ ادارہ اولنور ایدی مطبعہ ایله تقویمخانہ نک بولندقلری باب سرعسکرینک آرقہ جہتندن سرای جدیدہ نقلی ائسانندہ نظارت مذکورہ لغو ایله وظیفہ سی معارف نظارتہ احالہ والحق اولمشیدی بو حال ایله بر مدتجک ادارہ دنصکرہ نظارت مذکورہ نک مطبوعات نظارتی نامیلہ اعادہ سنہ حسب المصلحہ لزوم کورنمش و بعد عاجزک مدت مدیدہ مطبوعات ایشندہ وقوف و معلوما تم بولنمش اولدیقندن مذکور محررک ایله برابر بروجه محرر مأموریتم اجرا بیورلمشدر .

نقل خزینہ مالیه

آیا صوفیہ جامع شریفی قارشوسندہ دارالفنون نامیلہ انشا اولنوب خالی بولنمقدہ اولان اینیہ جسیمہ مالیه خزینہ سنک زیادہ سیلہ خراب اولسی و دارالفنون دائرہ سنک موقعہ خزینہ اتخادی مناسب اوله جفی مطالعہ لریلہ مالیه خزینہ سی اورایہ نقل اولندی بو مناسبتلہ سلطان محمود خان تربہ سی جوارندہ کوشہ باشندہ کاش میری فرونی محلی استانبولک و سظندہ بولندیقندن اورایہ مجدداً مختصرجه بر دارالفنون انشاسیلہ علوم و فنون نافعہ نک اورادہ تدریسنہ (مدرسہ قیتلغی می وار آیا صوفیہ سلطان احمد کوپرلی اوغلی کبی جوارندہ بولنان مدرسہ لرده کی درسخانہ لر نہ کونہ طورییور) قرار ویرلدی مالیه خزینہ سنہ بار اولماق اوزرہ بودارالفنونک مصارف انشایی سنہ قلعہ زمین عرصہ لرندن حصولہ کلہ جک پارہ لر (خولبابویا) قارشولق طوتلدی .

جمیعت ترجمہ

معارف عمومیہ نظارتی معیتندہ با ارادہ سنہ ترجمہ جمیعتی نامیلہ بر ہیئت مکملہ

تشکیل اولندی بوکارباب اهلیت و لیاقتندن مأمور اولان ذواتک اسامیسیدر پوسته ناظری قدری (اسبق باش وکیل قدری پاشا مرحومدر) میرآلای محمد بک اوخانس افندی (دیوان محاسبات رئیس ایکن وفات ایدن چامیچ دو) ساقر اوخانس افندی ماجد بک وواخان افندی (عدلیه متشاری ایکن فوت اولمشدر) قائمقام نوری بک قائمقام عمر بک ترجمه اوطهسی خلفاسندن حلیمی افندی و سعدالله بک (ویانه سفیری ایکن وفات ایدن سعدالله پاشادر) رفعت بک مجلس والامترجلرندن دو قنور زاده الکساندر (خارجیه ناظری اسبق حالا یعنی ۱۳۱۱ ده سیسام بکی بولنان ذاتدر) مستعدان کتبه دن بعض افندیلر دخی جمعیتک امور تحریریه سنه آلتدیلر بوقدر ترتیبلر اتخابلر تکفلر اوزرینه میدانه نه اثرقونولدی معلوم دکلدر مومسی الیهمدن یالکز حلیمی افندی باشلی باشنه تاریخ عمومیدن بر ایکی پارچه ترجمه میدانه چیقاروه بیلمشدر .

۱۲۸۳ سنهسی

(احداث مکتب طبیه ملکیه)

مکتب طبیه دن سنه بسنه یتشکده اولان اطبا طبابت عسکریده استفاده اولنمقده ایله رده بونلر هنوز درجه کفایه ده اولمداقلا رندن آلایلر ده استفاده ایچون اجنبی طیبیلرندن استغنا حاصل اوله مدینی مثللو طشره لر دن دخی مملکت طبیی استدعاسیله پیدر پی اشعارات وقوعیله اورالره دخی ضروری اجنبی دو قنورلر تعیین اولنمقده ایدی بو حالک دوامی تجویز اولمادیقندن ممالک محروسه قصبات و شهرلر ایچون ملکیه طبیی نامیله دو قنورلر تعیینه حاجت مس ایلدی اشبو طیبیلره مخرج اولوق اوزره او ائشاده مکتب طبیه ملکیه نامیله مجدداً بر باب مکتب تشکیل و تأسیس قلندی سهولت تحصیلی موجب اوله رق وطن و مملکت لسانیه تعلیم و تعلم اولنمق اوزره مکتب مذکورده اوقه جوق طب و اجزایلیق درسلی لسان ترکی ایله تعلیم اولنسنه قرار و یریه رک اقتضا ایدن کتب طبیه نک ترجمه سی ایچون ارباب معلومات و حیثندن مرکب بر هیئت علمییه تشکیل ایدیلر رک ایجابلی اجرا قلندی بوندن ماعدا هندسه ملکیه ایله اصلاح صنایع ناملریله ایکی مکتب ده تشکیل اولندی .

مواد معارف

سنہ ۱۸۸۰ء طشر لہرہ انشا اولنان بعضی مکاتب ابتدائیہ دن ماعدا مرزیفون
ارزنجان استانکوی قرتال مدلولوہ بش باب مکاتب رشدیہ تشکیل اولندی مکاتب
رشدیہ اطفال غیر مسلمہ نیک دخی قبولی اصول اتحاد قلندی مستقل مکتب انشاسنہ
مساعدا اولیان بعض کوچوک قریہ لہرہ همجوار قریہ لہرہ برلشدیریلہرک ایکی اوج قریہ
آرہ سنہ بررصیان مکتبی پاملہ سنہ روم ایلی ایالتی داخلندہ کائن بعض قراء معلّمہ
قرار ویرلشدیر

صیان مکتبلرندن رشدیہ لہرہ آله حق شاگردان ایچون وضع اولنان اصول
جدیدہ بہ تطبیقاً لایقیلہ عبارہ فی بیلمیانلرہ ترکجہ ملکہ سی اولیانلرک مکاتب رشدیہ
قبول اولنمہ جقلمری اعلان قلندی مشاہیر درسامدن و مدرسیندن خواجہ مصطفی
افندی ارادہ مخصوصہ حضرت پادشاهی ایلہ مجلس معارف اعظالفنہ مأمور اولدی
سنلری بویوک آدم لردن اوقیبوب یازملری اولیانلرہ عقاید دینہ لریہ رقم و حساب
و حساب کی ہر شخصہ لزومی اولان بعض سنبلری تعلیم ایچون چارشو بازار
آچیلزدن اول بازار چہار شنبہ کونلری کشاد اولنمق اوزرہ جمعیت تدریسیہ نامیلہ
درسعادتہ سلطان بایزید جوارندہ بر مکتب تشکیل ایشدر .

غزتہ

جملہ محسنات عصریہ دن اولمق اوزرہ (مختماً) نامیلہ ہفتہ ہدہ ایکی دفعہ درسعادتہ
نشر اولنور ترکجہ بر طب غزتہ سی احداث اولندی بو غزتہ ہدہ حفظ صحت و دوام
تندرستی و عافیتہ و منافع و فوائد عمومیہ ہدہ دائر فترات حکیمانہ درج و تسطیر اولنہ جنی
اعلان قلندی و جمعیت طیہ عثمانیہ نامیلہ بر جمعیت دخی تشکیل ایلدی .
ایالاتجہ تشکیلات جدیدہ دن طولانی بعض محللردہ ایالت غزتہ لری طبع و نشرینہ
شروع اولندی فی مثللو بر طرفی عربی دیگر جانی فرانہزجہ اولہرق جہل لبنانہ
دخی بر غزتہ احداث اولندی

ہر و معارفک نشری تزیاد ایتدیکجہ مطبوعاتکدخی آ کاکورہ انواعی تکثر
ایدہرک بو کا لازم کلان کاغد صرفیاتنک دخی چوغالمسی طبعیدر اوتہ دنبرو کاغدلر
اسکی پچاورہ لردن اعمال اولنہ کلوب بشقہ شیدن کاغدیاییلدینی اووقتہ قدر ایشیدلامش

ایدی او ائشاده لوندره ده صماندن کاغد یاپیلوب او کاغدله برغزته چیقارلمغه باشلانمش اولدینی مثللو آمریقاده دخی آغاچدن کاغد اعمالی سری میدانه چیقارلمش و حتی بونک ایچون یاپیلان فابریقه یی سیره دعوت اولنان مسافرلرک حین ورودلرنده بر بیوک سروی آغاجی فابریقه یه ویریلوب عودتلرنده بو آغاچدن معمول برر طوب کاغد کلان مسافرله هدیه ویرلمش ایتمش

۱۲۸۴ سنه سی

معارف

سنه سابقه معارف بمختده برنبده بیان اولدینی وجهله برمدتدنبرو تکثیر مکاتب و تسهیل حصول عوارف و مکاتب خصوصلرینه دولتجه مصروف اولان مساعی و قیده شایان تشکر مآثر ممدوحه دندر

ارباب معارف و علومدن بعضی اصحاب حمت و غیرت طرفلرندن جمعیت تدوینیه اسلامییه نامیله درسعادته بر مکتب کشاد اولندی بو مکتبه اصول جدیده تعلیمیه نیک اجرایی ایچون سناری حد بلوغی آشمش یکر میشر اوتوزور یاشلره باصمن خدمه و اصناف طاقندن بعضی کسان کندی ایشلری وقتندن اول صباحلری مکتب مذکوره دوام ایله ضرورات دینیه و دنیویه لرینی و از وقتده مهمامکن او قویوب یازمق و اخذ و اعطاسنی ضبط ایده جک قدر دفتر و حساب طوتمنی او کر نمکده ایدیلر بو امر خیرک برنجی مؤسسی معارف نظارتی مأمورلرندن جودت افندی نامنده بر ذات حمتصفاندر

احداث موزه

استانبول و ممالک محروسه شاهانه نیک بعضی طرفلرنده بر طاقی میدانده و جوغی تحت التراب بیلرجه مستور و متروک قلان آثار قدیمیه یی اجنبیلر کلوب کوزمیزک اوکنده چیقاروب مملکتلرینه آشیردقلری و بو آثار قدیمه دن تاریخ و صنعتجه فوائد کلیه استحصالیه برابر موزه خانه لرینی تزین و املا ایلدکلری درکار ایدی فقدان معلومات سببیه آثار عتیقه نیک آلدیه ایدیلمسی یولنده برکونا حرکتمز اولمادینی مثللو اله کچن آنتیقلری بوزوب قیره کلدی کمز دخی میدانده ایدی حتی یقین و قتلره قدر اناطولونک بعضی طرفلرنده اسکی زمانلردن قاله تیارولر

خراپه‌لری و یکه‌پاره مرمر و صوماکی دن محکوک و معمول باشلری قیرلش ارسلان قیلان کبی بعض حیوانات رسلری چشمه باشلرنده و دیوار کوشه‌لرنده وارالرنده کورولور و زمانه هیکل تراشلرینک حیرتی موجب اولان شیر عادی طاش پارچه‌لری کبی قوللانیلیر ایدی اورز پالیر ایله کسب معارفه و الفت نمره سیله بو مثللو شیرک قدری معلوم اولماغه باشلادیغی صروده او مثللو آثار قدیمه‌نک جمعنه مخصوص اولمق اوزره جتتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینک تربیه شریفه‌لری قارشوسنده موزه‌خانه نامیله بر محل تخصیص اولندی .

دارالفنون

مکاتب ابتدایه و رشیدی و حریبه و بحریه و صنایعه کبی مکتبلر کشادیله تعمیم علوم و معارفه حصر انظار دقت اولنمقده ایسه‌ده بونلردن چیقان طلبه ایچدن فنون و علوم عالیله تحصیلنه هوسکار اولانلر ایچون اورویاده اولدینی مثللو او وقته قدر بر دارالفنون ابنیه تیسره رونمون اولامامشدی اقتضا ایدن معلملری اورویادن جلب اولنمق و دروننده بولونان عسکری اعدادی شاگردانی منسوب اولدقاری مکتب حریبه‌یه نقل ایدمک اوزره غلظه سراینک بر مکمل لیسه یعنی دارالفنون اتخادینه و معلملرک حین ورودلرینه طلبه‌نک انتخاب و جمعنه قرار ویریلدیکی اعلان اولنمقدر .

۱۲۸۵ سنه‌سی

رصدخانه

هوای نسیمینک بولندینی حالی یعنی روز کار و بورلرک حرکت و سیرینی تحقیق ایدرک و بربرینه خبر ویررک بوندن حاصل اولان معلوماتک نشریله سیرسفاشته امنیت ویره‌جک بر خدمت اختراع اولنمق اولدیفندن قره دکز ایله بحر سفید سواحلنک قطعات مختلفه محلیه‌سندده هوای نسیمینک هر کون بولندینی حالی تلفرافله بیلدیرمک ایچون بر مناسب یرده رصدخانه انشاسنه اراده بیورلدی .

معارف دارالشفقه

در سعادتده سلطان سلیم جوارنده طرف میریدن مبابعه اولنان قوناغک مکتب هیئتنه تحویلله بیوایکان ارامل ایتم مسلمیه‌یه محل فیض و تربیه اولمق اوزره دارالشفقه

نامیلہ تہیہ اسباب لازمہ سنہ شروع اولندی بونک ایچون طرف شاہانہ دن و وکلا
و مأمورین و اصحاب حبت جانبرندن آزمدت ظرفندہ حاصل اولان اعانات کلیہ دن
بشقہ خدیو مصر اسمعیل پاشا طرفندن دخی ایکی بیک لیرا اعانہ ایدلدیکی غزتہ لردہ
کورلمشدر

غلطہ سرای نامیلہ مشہر اولان بنای دلنشین دخی مکتب سلطانی عنوان معارف نشانی
ایلہ تشکیل و تزین اولنہرق کشاد اولندی کشادینی متعاقب اوچ کون ایچندہ النان
شاگردانک عددی یوز اللہیہ بالغ اولمشدر درسارہ همان بدء اولنہرق مدیر لکنہ
دی سالو نام ہنرور تعیین اولمشدر ایکنجی مدیر لکنہ التنجی دائرہ محاسبہ جیسی سلیم
افندی کتیرلمشدر مکاتب صیانیہ نیک دخی اصلاحی ایچون معلم یتیشدیرلمسنہ کوریلان
لزومہ منی در سعادتدہ باب سرعسگری جوارندہ خالی طور مقده بولنان عتیق مطبعہ
عامرہ دارالمعلمین اتخاذا قلندی .

۱۲۸۶ سنہ سی

قیودان و اورمان مکتبی

غلطہ عرب جامعی حولیسندہ مجدداً بر بنا انشاسیلہ موقتاً اورادہ قیودان مکتبی
اتخاذا و کشاد اولندی مثلو مالہ خزینہ سی درونندہ دخی بر باب اورمان مکتبی
کشادیلہ مأمورین لازمہ لری تعیین قلندی (ہرشی ابتدا سندن کوزل باشلامق و صوکرہ
آرقہ سنی براقوب بوشلامق عادتی بونیدہ حقلہ دی)

معارف

قیومکتبیرینہ معلمہ لری یتیشدیرلمک ایچون در سعادتدہ دارالمعلمات نامیلہ بر مدرسہ
کشاد اولندی مجلس کبیر معارف ادارہ و علمیه نامیلہ ایکی دائرہ بہ بالتقسیم ادارہ
دائرہ سنہ منیف افندی علمیه مجلسنہ لوا طاہر پاشا تعیین قلندی .

معارف

او وقتہ قدر صییاں مکتبیرندہ ذکور و اناث بر لکدہ تعلیم اولنوب قزجو جقلر
ایچون ایریجہ مکتبیر یوغیدی ترویج اسباب تربیہ عمومیہ صرہ سندنہ بو خصوص دخی معارف
نظارتی جانبدن نظر اعتناہ آلنہرق بروجہ محرر محلات مکتبیرندہ ارکک و قزجو جقلرک

تفریقی ایله بشقه بشه و اصول جدیده اوزره تعلیملریچون مناسب معلملر تعینی و اطفال اناث ایچون اول امرده درسعاتک محال مناسبه سنده یدی باب اناث رشدییه مکتبی کشادی خصوصلرینه اعتنا اولتمشدر اشبو مکتبلرده اطفال اناثه لزومی قدر عربی فارسی و ریاضی درس لرندن بشقه خطوط و نقش تعلیم اولتمسینه قرار ویرلمشدر .

معارف

مکاتب موجوده نك اصلاح انتظامات حاضره و تکثیر اعداد حالیه سی ضمنده اتخادی ایجاب ایدن تدابیری شامل شورای دولت معارف دائره سندن بالتظیم مقرون مساعده سینه بیوریلان نظامنامه نك خلاصه مؤداسیدر

مکتبلر اوج صنفه ترتیب اولوب برصنفی صبیانه تخصیص یعنی محله مکتبلرینک احوال و اصول تدریس لری تعدیل و توسیع اولتمنی

بر قسمی رشدییه مکتبلری اولوب بونلرکده قواعد تعلیمیه لری تعین قلمسنی

قسم دیگرکی مکتب سلطانی اصولی اوزره تأسیس ایدیله جک مکتبلر اولوب عددینک مقدار کفاییه ابلاغ قلمسنی

هر نوع مکتبلرده تدریس اولنه جق درس لری معرف و معین اوله رق هر کس اولاد و اطفالنی مکتبلره دوام ایتدیرمهک اجبار و بو بایده ممانعت و مخالفتی کوریلنلر درجه سنه و حرکتلرینک تکررینه نسبتله بش غروشدن یوز بش غروشه قدر جزای نقدی اخذیله مجازاته کرفتار ایدیله جکنی معلندر

(خاطره) بو ترتیب اوزره طوتیله جق اصوله دیه جک یوق اجراسنه کلنجه تعریض اولنه جق سوزلر چوقدر

غزته

اوانشاده بر طرفی ترکیه دیگر جانبی عربجه اوله رق زورا نامیله ولایت غزته سی طبع و نشرینه ابتدار اولتمشدر مقدمه سی پک کوزل قلمه النمش شایان مطالعه اثار نادره دندر

معارف

مکاتب موجوده ده تدریس اولتمشده بولنان درس لک مافوقده اوله رق بعض علوم و فنون نافعه تعلیم اولتمق اوزره دیوان یولنده انشا اولنان دارالفنونه کیرمک

اوزوسنده بولنان طلبه‌نک بعدالمعاینه قید و تحریرلری ضمنده آچیلان مجلس امتحانه بش اون کون طرفنده هر صنفدن بیکنن متجاوز شاگردان اظہار رغبت ایدرک بولنرک ایچندن دورت یوز اللی نفری اوصاف مطلوبه ده بواندقلرندن قید و قبول اولنشلردر

تعیین اولنان معلملر

سلیم افندی محمود افندی خالد بک کریم افندی عزیز بک احمد کامل افندی توفیق بک موسیو قسطنطنیدی .

اسامی فنون

ادبیات فرانزجه تاریخ عمومی جغرافیا حساب رسم منطق علم حقوق بو علملر هفته دورت کون تدریس اولنه جقدر بو ترتیباتک تکملندن صوکره ذکر اولنان دارالفنون غایت تکلفلی شعشه و شایان تقدیر بعض ذوات طرفندن ایراد اولنان نظرله کشاد اولندی .

معارف

سنه حالیه رمضانک نصف اخیرنده کیچهلری ساعت اوچدن درده قدر عمومه مخصوص دارالفنونده درس لر تقریر اولنسنه ویریلان قرار موجینجه ایجابی اجرا قلندی .

(مقرولر) تحسین افندی هیئت عالم و اکبر و اصغر نامتناهی درس لری (معرضه) نه مناسب انتخاب خلقک لیلالی مبارکده بو مقوله ترهات ایله عقیده لر نی بوزمق (؟) نه بیوک فضا حدر بو مثلوسر ائر حکم طبیعه درس لری خواص مشیهاته مخصوص اولدینی حالده عمومه نشرینک موافق حکمت اولدینی عدم ملاحظه ایله کندولر نی ارباب حکمتدن عدایدنلرینه کندولری او حکمته قارشو حرکتده بولنلری تعجب اولنه جق شیدراتهی

(جودت افندی) مقناطیسیت ارض حیوانی (نعمه آخری)

رفعت بک	سلسله حیوانات	فیه مافیه
توفیق افندی	ماکنهلر	اربابنه مخصوص
وحید افندی	مقابرک صحیحه تأثیری	ایش اوله

منیف افندی	ترقی صنایع و منابع ثروت	باق بوکانه دیملی
امین افندی	هوای نسیمی	هوادن شی
عزیز افندی	اتحاد قوای طبیعیہ	کیمہ یارار بیلیم
سلیم افندی	سیارات	اچیہ قول قفاد ایستر
عزیز افندی	امزجه و اقالیم	لازم دکل الزم

رمضانک اون بشندن اخرینه دکین که قدر کیجه سنه قدر اون ایکی کیجه دیمکدر
 بو اون ایکی کیجه ده بر ساعتدن اون ایکی ساعت ایدر بو اون ایکی ساعت نظر فنده
 بالاده تعداد اولنان فنونکه مکاتب عالیهنک برنجی درس لردن در بونلرک هپسندن او
 مدت ایچنده درس کوسترمکه جرأت قدر دنیاده مخالف حکمت بر کیفیت وار میدره.
 ۱۲۸۷ سنه سی

کشاد قلوب

اوروپاده قلوب تعیر اولنور انجمن الفت و مجموع فضائل انسیت ایچون در علیه
 اویله بر انجمن کشادی (بزده ده قهوه خانلر طشره لرده کوی او طه لری واردر که
 بونلرده محال الفتدر فرقلری شامپانیا یرینه پکمز ناردک شربتلری اسپرمچت یرینه
 چره ایشیق لریدر) بین الوکلا تذکر اولنمشیدی مؤخرأ بونک ایچون صد خیلرده
 عاصم پاشا قوناعی بالاستیجار لوازمی استحضار اولنورق رمضان شریفک ایلک اخشامی
 شورای دولت رئیس کامل و محمد رشدی و مالیه ناظری فاضل مصطفی پاشا ایله
 سائر وکلا حاضر اولدقلری خالد کشاد اولندی اوکیجه ساعت بشه قدر هر وادیدن
 مصاحبات ایله امرار وقت اولنمشدر (معترضه) رمضان شریفک ایلک کیجه سی کشاد
 اولندیقنه نظرأ رمضان شریف ایله تبرک اولنمش اولور فقط تراویح لرک نره ده ادا
 اولن جفته دائر سوز کچما مشدر

معارف (دارالشفقه)

در سعادتده سلطان سلیم جامع شریفی جوارنده ارامل و ایتام مسلمه نک تعلیم و تربیه سی
 ضمنده لیلی و نهاری اوله ورق (دارالشفقه) نامیله مجدداً بر منتظم مکتب کشاد اولندی
 بونک بنا و احیاسنه اولنان اعانات کلیه دن بشقه مصارف دائمه سنه قارشولق اولتق اوزره

اسکی ویکی مالیه دائره لری و باب سرعسگری تحتنده و پیشکاهنده انشا اولنان دکانلردن شهریه حاصل اوله جق بدلات نقدیه ایجاریه نك مکتب مذکورہ تخصیصنه اراده بیورلمشدر

دارالمعلمات

محسنات عصریه جمله سندن اولارق کذلک در سعادتده کشاد اولنان قیز مکتبینه قادین خواجه لری یتشدیر ملک ایچون (دارالمعلمات) نامیله دخی بر مکتب تنظیم و کشاد اولندی رسم کشادی پک طنطنه لی اجرا اولندی بو کادائر حین کشادده معارف ناظری طرفندن ایراد اولنان نطق غایت معیدار اثار نادره دن ایدی